

QUICK SCAN NATUURWETGEVING UPDATE 2018

bouwlocatie Campinaast te Woerden

Moordrecht, 30 september 2018
in opdracht van
Synchroon B.V.

Update
Quick Scan in het kader van de natuurwetgeving
vanwege realisatie bouwlocatie Campinaast
te Woerden

foto voorpagina: terreinoverzicht

*Voor gewaarmerkte rapportage,
contact opnemen met GroenTeam*

Maatregelen rugstreepadden drs. J. Mulder
onderzoek en rapportage ing. J. Oosterbaan

*INHOUDSOPGAVE**pagina*

1 INLEIDING	
1.1 Situering en ingreep	4
1.2 Natuurtoets als instrument.....	6
1.3 Onderzoeksplan	9
2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN	
2.1 Vaatplanten	11
2.2 Zoogdieren	12
2.3 Broedvogels.....	13
2.4 Amfibieën en reptielen	13
2.5 Vissen.....	14
2.6 Ongewervelde soorten.....	15
2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens	15
3 LOCATIEONDERZOEK	
3.1 Context vigerende regelgeving gebiedsbescherming	16
3.2 Verkenning werkgebied en habitatbevindingen	16
3.3 Wegvangen Rugstreepad	18
4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES	20
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	22
GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN	23

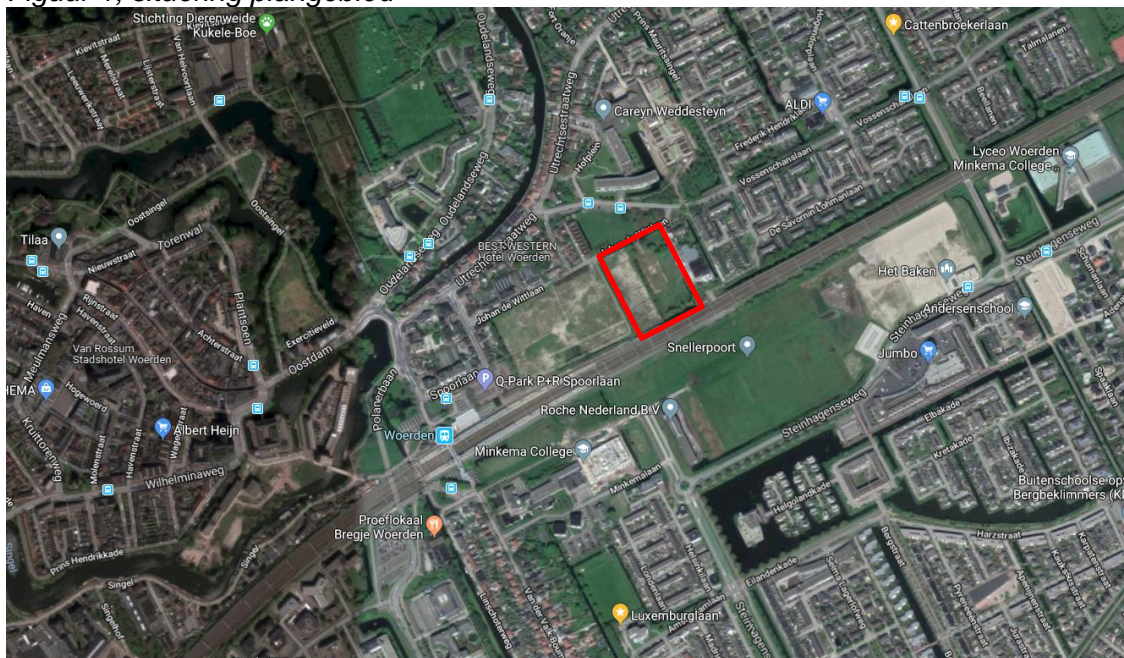
1 INLEIDING

1.1 Situering en ingreep

Situering plangebied

Het plangebied is gesitueerd in Woerden-oost, in de zone juist noordelijk van de spoorlijn (zie figuren 1 en 2).

Figuur 1, situering plangebied

Figuur 2, begrenzing werkgebied

Voorgenomen ingreep

De ruimtelijke ingreep omvat realisatie van woningbouw met inrichting van de woon-omgeving. Daartoe dient het terrein eerst bouwrijp te worden gemaakt, waarna herinrichting zal plaatsvinden.

Met herinrichting dreigen alle eventueel aanwezige natuurwaarden te worden bedreigd. Dat vergt natuuronderzoek om mogelijke bedreiging van (verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde soorten flora en fauna vast te stellen (zie ook 'Onderzoeksverplichting' blz.9). Bij eventuele aanwezigheid en bovendien bedreiging van zwaarder beschermde flora of fauna dient vervolgens een ontheffing te worden aangevraagd, dit alles volgens de Wet natuurbescherming (Wnb).

Beschermingsregiems en wettelijk belang

Met betrekking tot toetsing van mogelijke effecten op flora en fauna is in de Wnb onderscheid gemaakt in drie beschermingsregiems: dat van de 'Vogelrichtlijn', van de 'Habitatrichtlijn' en van 'andere soorten' (zie ook 'wettelijke kaders' volgende bladzijde).

Bij eventuele aanvraag van ontheffing vanwege bedreiging van ontheffingsplichtige soorten is onder meer bepalend of er een wettelijk belang van toepassing is dat is opgenomen in het betreffende beschermingsregiem, zoals '*het belang van de Volksgezondheid*' (voor soorten van de Vogelrichtlijn), een '*andere dwingende reden van groot openbaar belang*' (voor soorten van de Habitatrichtlijn) of '*ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden*' (voor 'andere soorten' zoals aangegeven in de Bijlage van de Wnb).

In beginsel wordt onder het belang '*ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*' géén ontheffing afgegeven voor soorten van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn, behalve indien de ecologische functionaliteit van de soort daarmee *geheel niet* wordt aangetast, bijvoorbeeld door het nemen van maatregelen (zie verder 'ontheffingsplicht' blz.7).

Voorgeschiedenis

Reeds in 2013 heeft natuuronderzoek plaatsgevonden onder het regiem van de Ffw (GroenTeam 2014). Daarbij konden van de meeste ontheffingsplichtige soorten op basis van de habitat en de ingreep, mogelijke effecten op voorhand worden uitgesloten.

Voor waterorganismen, voor Rugstreepad en voor gebruik van een houtsingel als vliegroute door vleermuizen bleek echter nader veldonderzoek noodzakelijk.

Een dergelijk onderzoek moet worden beschouwd als een steekproef, waarbij slechts gebruik en de gebruiksoort kan worden vastgesteld op basis van steekproefonderzoek. Voor vleermuizen vindt dat plaats door nachtelijke inventarisaties met batdetector, voor waterorganismen middels schepnetonderzoek en voor Rugstreepad middels nachtonderzoek gericht op voortplanting en met schuilplaten vanwege gebruik als landhabitat.

Conclusie onderzoek 2013/ 2014 en ontheffing:

Slechts gebruik van het terrein als landhabitat door Rugstreepad bleek actueel, waarbij op 3 achtereenvolgende controles steeds op verschillende plekken één exemplaar werd aangetroffen, wat overigens niet uitsluit dat het hetzelfde dier was.

Naar aanleiding hiervan is door de Dienst Regelingen een ontheffing voor Rugstreepad afgegeven voor de periode van 1 januari 2015 t/m 1 november 2018 (RvON 2014).

Echter planvorming en onderhandelingen met de gemeente hebben ertoe geleid dat pas in begin 2018 uitzicht kwam op realisatie van het bouwproject.

Daarop is in augustus 2018 voldaan aan de ontheffingsvoorwaarden, te weten het wegvangen van de rugstreepadden (zie verder § 3.3).

1.2 Natuurtoets als instrument

Doel en strekking natuuronderzoek

Deze rapportage omvat een bureaustudie met een veldverkenning waarmee de ingreep wordt getoetst aan de regelgeving met betrekking tot soort- en gebiedsbescherming (zie 'wettelijke kaders') en een habitatbeoordeling op basis van een terreinbezoek. Zonder uitgebreid veldonderzoek staat dit bekend als een 'Quick Scan'.

Het onderzoek heeft tot doel inzicht te geven in de volgende vragen:

- Is er kans op noodzaak tot ontheffing van verbodsbepalingen van de Wnb?
- Is er naar verwachting een vergunning op grond van gebiedsbescherming nodig (Natura 2000 en/of het Natuurnetwerk Nederland/ NNN) ?
- Is er nader veldonderzoek nodig en voor welke soorten planten en/of dieren ?
- Welke zijn de mogelijke consequenties vanuit de Wnb en het NNN ?

Deze rapportage vormt de aantoonbare bewijslast op naleving van die wetgeving (zie blz.9 'Onderzoeksverplichting').

Hiermee wordt onderbouwd met welke beschermde soorten rekening moet worden gehouden, van welke soorten effecten kunnen worden *uitgesloten* omdat ze er niet worden verwacht, welke soorten er niet zijn aangetroffen dan wel omdat de planingreep geen natuurschade aan die soorten met zich meebrengt.

Het uitsluiten van gebruik door (of schade aan) de betreffende soorten '*op voorhand*' vergt een gedegen, controleerbare onderbouwing.

Wettelijke kaders en beschermingsregiems

De regelgeving met betrekking tot natuur kent twee typen bescherming: '*soortbescherming*' (Wnb) en '*gebiedsbescherming*' (Wnb en het NNN).

Soortbescherming is gericht op individuele soorten flora en fauna, waartoe in de Wnb onderscheid is gemaakt in beschermingsregiems m.b.t. 'soorten van de Vogelrichtlijn' (Wnb § 3.1), 'soorten van de Habitatrichtlijn' (Wnb § 3.2) en 'andere soorten' (Wnb § 3.3).

Gebiedsbescherming is gericht op de specifieke habitat waartoe speciale begrensde gebieden zijn aangewezen, thans aangeduid met 'Natura 2000' dan wel gebieden die vallen onder regelgeving vanuit provinciaal natuurbeleid, waaronder het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS).

De regels van soort- en gebiedsbescherming sluiten elkaar niet uit, doch vullen elkaar aan. Toetsing aan gebiedsbescherming vindt uitsluitend plaats indien beschermde gebieden in het geding zijn, terwijl toetsing aan de soortbescherming *altijd* vereist is, zowel binnen als buiten beschermde gebieden.

Soortbescherming

De natuurwetgeving is in eerste lijn gericht op soortbescherming, dat wil zeggen bescherming van afzonderlijke soorten planten en dieren '*in welke situatie dan ook*'.

Omdat deze wet *alle* soorten planten en dieren omvat, óók in Natura 2000-gebieden, wordt bij dit natuuronderzoek primair aangehaakt op de soortbescherming.

Deze biedt bescherming aan planten en dieren tegen zogeheten 'natuurschade'.

Binnen het beschermingskader wordt onderscheid gemaakt tussen:

- het type ingreep ('bestendig beheer' of 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting');
- planten en dieren uit verschillende beschermingsregiems (zie hierboven);
- een aantal 'wettelijke belangen' (zoals eerder aangeduid).

Met betrekking tot het doel van de voorgenomen ingreep wordt onderscheid gemaakt tussen beschermingsregiems en verschillende ‘wettelijke belangen’.

Beschermingsregiems en ontheffingsnoodzaak

De drie beschermingsregiems, ‘Vogelrichtlijn’, ‘Habitatrichtlijn’ en ‘andere soorten’, omvatten alle ‘zwaarder beschermde soorten’.

- * De Vogelrichtlijn is van toepassing op alle inheemse vogels: bedreiging van vogels of verstoring van broedende vogels vergt in beginsel een ontheffing, waarbij het nest slechts tijdens het broedgebruik is beschermd, met uitzondering van een categorie ‘jaarrond beschermde nesten’ waarvan het nest, al of niet in gebruik, het gehele jaar rond beschermd is en bij bedreiging ontheffing vereist.
- * De Habitatrichtlijn is van toepassing op een in Bijlage IV opgenomen lijst met soorten zoogdieren, reptielen, amfibieën, dagvlinders, libellen, vissen, vaatplanten, kevers en ‘overige ongewervelden’ (weekdieren). Voor deze soorten is bij verstoring of bedreiging, te allen tijde een ontheffing vereist.
- * De ‘andere soorten’ zoals opgenomen in de Bijlage van de Wnb omvat lijsten met soorten vaatplanten, zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers waarvan door de afzonderlijke provincies wordt bepaald welke soorten in aanmerking komen voor een vrijstelling dan wel welke soorten bij verstoring of bedreiging eveneens aanvraag van ontheffing vergen.

Provinciale vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen

Met betrekking tot de lijsten ‘andere soorten’ is er in de Wnb met betrekking tot kleine zoogdieren en amfibieën in de provincie Utrecht vooralsnog geen wijziging opgetreden ten opzichte van de oorspronkelijke landelijke vrijstellingen onder de Ffw. Een deel van de zoogdieren en amfibiesoorten blijft dan ook ontheffingsplichtig. Echter voor in de Wnb opgenomen lijsten ‘andere soorten’ met betrekking tot een reeks vaatplanten en alle vissen, reptielen, dagvlinders, libellen en kevers geldt géén vrijstelling: deze soorten zijn dus, naast soorten van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, eveneens alle ontheffingsplichtig.

Gedragscode

Er wordt voorts van uitgegaan dat, vergelijkbaar met de situatie onder de Ffw, ook daarna de regels met betrekking tot gedragscodes van toepassing blijven. Aandacht vergt daarbij dat de nuancering tussen Tabel 2 en 3 in de Ffw ten behoeve van het onderscheid ‘bestendig beheer’ en ‘ruimtelijke ontwikkeling’ wat onder de Ffw een belangrijke basis voor de gedragscodes vormde, onder het regiem van de Wnb vervalt.

Naar verwachting zullen in de komende periode de verschillende Gedragscodes nader worden afgestemd op de Wnb.

Ontheffingsplicht

Bij ontheffingsplichtige soorten is het van belang in hoeverre de ecologische functionaliteit wordt aangetast:

- * Onder de condities dat er mitigerende maatregelen (kunnen) worden genomen waarmee kan worden gegarandeerd dat de ecologische functionaliteit *binnen* het werkgebied op geen énkél moment achteruitgaat, óók niet tijdelijk, is er géén ontheffing nodig.

Het achterwege blijven van effecten op de ecologische functionaliteit vergt afdoende onderbouwing, waarbij wordt aangegeven welke mitigerende maatregelen daarbij worden toegepast voor welke soorten.

- * Echter indien de bedoelde ecologische functionaliteit als gevolg van de ingreep niet met mitigatie kan worden gegarandeerd doch uitsluitend met compensatie, is voor de uitvoering daarvan eerst ontheffing vereist.

Voor soorten uit de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn dient bovendien te worden voldaan aan de specifiek in die richtlijnen opgenomen wettelijke belangen.

Bij een ontheffingsaanvraag wordt daartoe getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 2) er is geen alternatief;
- 3) er is geen sprake van afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding: dit criterium is ook van toepassing voor ontheffingsplichtige 'andere soorten' uit de Wnb.

Gunstige staat van instandhouding als ontheffingsvoorwaarde

Een ontheffing kan uitsluitend worden verkregen wanneer deze niet in het geding komt. De voorwaarden waaraan voldaan moet worden staan in de Habitatrichtlijn genoemd:

- * uit populatie-dynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat op lange termijn zal blijven, en . . .
- * het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en . . .
- * er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Wettelijke zorgplicht

Naast de specifieke regelgeving ten aanzien van juridisch zwaarder beschermde soorten bestaat de algemene zorgplicht bij eventuele verstoring of bedreiging van individuele planten of dieren. Dit omvat alle onbeschermde soorten (Wnb art. 3.10).

Indien door werkzaamheden individuele dieren of hun vaste verblijfplaatsen worden verstoord of bedreigd, vereist dat de uitvoerder voldoende zorg in acht moet nemen om die verstoring of bedreiging te voorkomen.

Daartussen bestaat enige nuance:

- * Met betrekking tot juridisch zwaarder beschermde soorten dient absoluut te worden voorkómen dat individuen van betreffende soorten worden bedreigd (zie DR 2009).
- * Voor beschermde soorten die vallen onder de provinciale vrijstelling en onbeschermde soorten ligt dat iets minder strikt: men dient bij uitvoering van ingrepen zodanige maatregelen te nemen dat verstoring of bedreiging van individuele dieren 'zo veel als redelijkerwijs verwacht mag worden', wordt voorkomen (Stb 2016).

Met betrekking tot de zorgplicht bestaat een ketenverantwoordelijkheid tussen initiatiefnemer en uitvoerder.

Gebiedsbescherming

Vergunning Natura 2000

De regelgeving met betrekking tot speciale beschermingszones in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn (resp. REG 1979 en REG 1992/1997), te weten met betrekking tot Natura 2000-gebieden, wordt in de Wnb op een met de voormalige Nbw vergelijkbare wijze gecontinueerd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

Werkzaamheden binnen een Natura 2000-gebied welke effecten kunnen hebben op 'aangewezen' soorten vergen aanvraag van een vergunning.

Ook voor gebieden 'buiten' een Natura 2000-gebied die een aanwijsbare ecologische functie voor de 'aangewezen soorten' uit dat Natura 2000-gebied hebben, kan onder sommige condities een vergunning vereist zijn ('externe werking', Wnb art. 2.7 & 2.8).

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Sinds 1 juli 2015 is met betrekking tot effecten op Natura 2000-gebieden vanuit de omgeving, bovendien de PAS in werking getreden. Deze regeling geldt voor economische activiteiten (in en) ook *rond* Natura 2000-gebieden: *dit kan dus ook alle initiatieven in de wijde omgeving van N 2000-gebieden gelden !*

Voor projecten die binnen de grenswaarde blijven en dus niet vergunningplichtig zijn, geldt wél een meldingsplicht, wat wordt geverifieerd bij het toekennen van een Omgevingsvergunning.

Voor deze aanpak is voor Natura 2000-gebieden in de wijde omtrek een grenswaarde gesteld aan de te verwachten stikstofdepositie door de uitvoering van het betreffende project ('ontwikkelings-ruimte'). De grenswaarde wisselt per regio.

Als de grenswaarde bij uitvoering van een ruimtelijke ingreep zal worden overschreden t.o.v. het ijkjaar 2015, vergt dat een berekening van de overschrijding (AERIUS - berekening) en mogelijk op basis daarvan, aanvraag van een vergunning. *Onder* deze grenswaarde geldt een vrijstelling van de vergunningplicht (zie Bij12 2017).

Vergunning Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS)

Dit betreft eveneens bescherming van natuurwaarden binnen begrensde gebieden.

Hiervoor hebben Rijk en Provincie samen spelregels ontwikkeld welke zijn vervat in de provinciale regelgeving. Hierbij is een 'nee-tenzij' beleid van toepassing, terwijl afhankelijk van de provinciale regelgeving daarop eveneens een 'externe werking' van toepassing kan zijn (geldt niet voor Utrecht). Werkzaamheden binnen het NNN (en deels ook in gebieden met 'externe werking') vergen een provinciale vergunning, waarbij compensatie van eventueel verstoorte natuurwaarden wordt vereist.

De actuele en potentiële waarden van het NNN zijn vastgesteld in de natuurdoelen voor dat gebied. De basis daarvoor ligt in de provinciale structuurvisie en de betreffende 'Provinciale Ruimtelijke Verordening'.

Onderzoeksverplichting

De Wnb en het provinciaal natuurbeleid verplichten om bij ruimtelijke ingrepen de mogelijk aanwezige zwaarder beschermde planten en dieren en de effecten daarop door de werkzaamheden, nader te onderzoeken. Dit om eventueel te verwachten natuurschade aan soorten te beoordelen en om dit te toetsen aan de beschermingsregels.

Waar negatieve effecten op ontheffingsplichtige soorten kunnen worden verwacht vergt dit ook veldinventarisaties. Indien dergelijke soorten ook inderdaad door de werkzaamheden worden bedreigd of verstoord, vergt dat aanvraag van een ontheffing welke wordt beoordeeld door het daartoe bevoegde provinciale gezag.

1.3 Onderzoeksplan

Met het onderzoek wordt stapsgewijs ingezoomd op de situatie en vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten of verstoring daarvan, kunnen worden uitgesloten dan wel nadere veldinventarisatie vergen.

Werkstap 1, analyse bestaande gegevens

Als eerste wordt de situatie getoetst aan indicaties van de NDFF, aan de verspreiding van soorten op basis van reeds bekende biogeografische informatie uit verspreidingsatlassen, aan overige literatuur en andere beschikbare onderzoekingen. Die informatie is veelal niet compleet maar wel grotendeels indicierend.

Op basis hiervan en de algemene habitat van de locatie, wordt vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten mogelijk in dit gebied verwacht zouden kunnen

worden, onafhankelijk van de aanwezige habitat, en welke juridisch zwaarder beschermde soorten op voorhand al kunnen worden uitgesloten.

Met betrekking tot 'uitsluitingen' in het kader van de regelgeving wordt in de rapportage aandacht geschonken aan *alle* mogelijke soortgroepen van (beschermde) organismen. Voor sommige soortgroepen is dat niet méér dan slechts het aangeven waarom daarvan *géén* beschermde soorten op de locatie worden verwacht, dan wel waarom sommige soorten *niet* worden bedreigd of verstoord.

Werkstap 2, toetsing aan gebiedsbescherming

Dit omvat regelgeving in het kader van de Wnb en van provinciaal gebiedsbeleid (Natura 2000 en NNN), waarbij wordt beoordeeld of er wellicht ook andere natuurregelgeving in het geding kan zijn. Ook het PAS wordt globaal getoetst.

Werkstap 3, habitatbeoordeling en eventueel veldonderzoek

Naar aanleiding van het bovenstaande wordt een beoordeling gemaakt van de terreinkenmerken, habitat en van de ecologische betekenis van het effectieve werkgebied.

In de conclusie wordt op basis van de nader beschreven habitat, vastgesteld welke zwaarder beschermde soorten (Wnb) en eventuele 'aangewezen soorten' (Wnb/ Natura 2000) voor de gegeven situatie zonder nadere veldinventarisatie kunnen worden uitgesloten, wat tevens geldt voor het al of niet van toepassing zijn van de 'externe werking' met betrekking tot 'aangewezen soorten' (Natura 2000 - Wnb § 3.2).

Tot zover betreft dit onderzoek een 'Quick Scan': een bureaustudie met veldverkenning (zie § 3.2). Voor de zwaarder beschermde soorten die níet op basis van verspreiding en/of habitat van bedreiging kunnen worden uitgesloten, dient alsnog een nader soortgericht veldonderzoek te worden uitgevoerd (zie GroenTeam 2014).

Werkstap 4, eindconclusie en advies

De rapportage wordt afgerond met een puntsgewijze samenvatting van conclusies en consequenties, met een eventuele toetsing van consequenties, de haalbaarheid van het plan, het advies welke soorten nadere veldinventarisatie vergen dan wel in hoeverre natuurschade op voorhand met mitigatie kan worden voorkomen.

Leeswijzer

In de rapportage wordt de volgorde van de hierboven aangegeven onderzoeks- en onderbouwingsstappen aangehouden. Waar het voor de betreffende onderbouwing nodig is om informatieve kaders te schetsen, is dat in dit hoofdstuk beknopt aangegeven (zie blz. 6 t/m 10). Daarmee ontstaat de volgende opzet van de rapportage:

- * In hoofdstuk 1 zijn de uitgangssituatie, het voornemen, de hoofdlijnen van de regelgeving, de aanpak van het onderzoek en de opzet van de rapportage aangegeven.
- * In Hoofdstuk 2 wordt op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en recente gegevens uit de databank van de NDFF, de literatuurstudie met daaruit voortkomende conclusies uitgevoerd.
- * In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op vigerende gebiedsregelgeving (Wnb/ Natura 2000, PAS en NNN) en worden de bevindingen van de ecologische verkenning met beoordeling van de betreffende habitat beschreven, zo nodig aangevuld met de verslaglegging van een nadere veldonderzoek.
- * In hoofdstuk 4 worden de voor de uitvoering relevante conclusies kort samengevat en wordt advies gegeven met betrekking tot mitigerende maatregelen. Voorts wordt advies gegeven met betrekking tot de gewenste nadere handelwijze.

De rapportage wordt beëindigd met lijsten van geraadpleegde literatuur en van gebruikte termen en afkortingen.

-----

2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN

Onderzoekscontext

Het onderzoek dat in dit hoofdstuk per soortgroep wordt weergegeven omvat de toetsing van de locatie aan bronnen met reeds bestaande inventarisatie- en verspreidingsgegevens.

Het is gericht op eventueel terreingebruik door juridisch zwaarder beschermde soorten (zie 'soortbescherming' blz.6-8) en indien voor het projectgebied relevant, op 'aangevozen soorten' (zie gebiedsbescherming blz.8-9).

De gegevens waarop deze toetsing is gebaseerd, omvatten veelal een aanzienlijk groter gebied dan de onderzoekslocatie: naar aanleiding hiervan wordt in hoofdstuk 3 ingezoomd op de nader begrensde werklocatie. De gegevens uit de databank NDFB bieden een goede indicatie doch zijn niet geheel toegespitst op de werklocatie en vergen *tenminste* nog een aanvulling door een habitatbeoordeling op de locatie.

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatbeoordeling wordt vervolgens bepaald welke (zwaarder) beschermde soorten in het werkgebied wellicht kunnen worden verwacht en welke soorten in het kader van de Wnb aanvullende veldinventarisatie vergen om vast te stellen of ze alsnog van aanwezigheid kunnen worden uitgesloten, dan wel zullen moeten leiden tot aanvraag van ontheffing.

De eventuele *noodzaak* tot nadere inventarisatie wordt afgeleid uit de samenhang tussen beschikbare gegevens (dit hoofdstuk 2), de habitatbeoordeling van het te onderzoeken gebied (zie hoofdstuk 3) en de 'soort' ingreep (§ 1.1).

Algemeen karakter werkgebied

Het werkgebied bestaat uit een met zand opgehoogde locatie (ter voorbereiding op de ontwikkeling van bebouwing) dat sinds meerdere jaren begroeid is geraakt waarbij de begroeiing jaarlijks een keer is gemaaid, voor het laatst in juli 2018. Het terrein wordt aan de zuidzijde begrensd door een spoorloot en wordt ook aan de west- en oostzijde door een sloot begrensd, terwijl het terrein tevens door een smal slootje in tweeën wordt gedeeld.

2.1 Vaatplanten

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFB (2018, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het plangebied één ontheffingsplichtige plant is geregistreerd: Grote bosaardbei (zie ook Floron 2011).

Grote bosaardbei komt en kwam voornamelijk voor in parkbossen bij buitenplaatsen in het Fluviaal district. Het is niet duidelijk of de plant van oorsprong in Nederland voorkomt of dat deze tot de stinzenflora moet worden gerekend. De soort vereist half beschaduwde plaatsen op vrij droge tot vrij vochtige, matig voedselrijke, kalkrijke grond (leem, zand, zavel, lichte klei en löss).

Conclusie

Gezien het gebiedskarakter, een met zand opgehoogd en braakliggend bouwterrein zonder belommering, kunnen de groeiplaatscondities voor Grote bosaardbei hier niet worden aangetroffen.

Andere ontheffingsplichtige vaatplanten kunnen op basis van verspreiding worden uitgesloten.

2.2 Zoogdieren

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2018, Quickscanhulp) blijkt dat vanaf de planlocatie binnen een straal van 5 km, 20 soorten zijn geregistreerd waaronder 6 vleermuissoorten. Ontheffingsplichtige grondgebonden zoogdieren zijn tot binnen een straal van 1 km niet geregistreerd.

Grondgebonden zoogdieren

De registratie betreft uitsluitend een reeks beschermde 'andere soorten' waarop een provinciale vrijstelling van toepassing is. Het betreft de muizensoorten aardmuis, Bosmuis, Dwergmuis, Huisspitsmuis, Rosse woelmuis en Veldmuis, de martersoorten Bunzing, Hermelijn en Wezel en voorts Egel, Haas, Konijn, Vos en Ree (zie ook Broekhuizen 2016). Indien deze vrijgestelde soorten worden verstoord vergt dat toepassing van de wettelijke zorgplicht (zie blz.8).

Binnen een straal van 5 km van de werklocatie is wél een ontheffingsplichtige soort geregistreerd (Waterspitsmuis), doch deze vergt een op de werklocatie afwezige, moerassige habitat.

Vleermuizen

Vleermuisgebruik kan bestaan uit vaste verblijfplaatsen in bomen, gebouwen of andere gebouwde constructies (kraam-, zomer-, paar- of winterverblijven).

Door sommige soorten worden tevens lineaire structuren (zoals houtsingels, boomrijen, bosranden, watergangen, dijken of combinaties daarvan) ge-bruikt als geleiding/ sonar-oriëntatie voor vaste vliegroutes (met name van dwergvleermuizen, Laatvlieger en Watervleermuis, zie Limpens 1997).

Alle vleermuissoorten zijn vermeld in de Habitatrichtlijn Bijlage IV (zie § 3.1 Wnb) en zijn daarmee, indien door de werkzaamheden verstoring of bedreiging ontstaat, op voorhand ontheffingsplichtig.

Er zijn in deze omgeving 6 soorten vleermuizen geregistreerd: Gewone & Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis, Laatvlieger en Gewone grootvleermuis. Echter op basis van het gebiedskarakter kunnen gebruikaspecten, te weten vaste verblijfplaatsen en vaste vliegroutes, worden uitgesloten terwijl voor foerageerfuncties afdoende alternatieven in de omgeving beschikbaar zijn. Een eventuele vaste vliegroute langs een terreingrens, wordt niet verstoord.

Conclusie zoogdieren

* Grondgebonden soorten:

Ontheffingsplichtige soorten zijn op de werklocatie uitgesloten op basis van verspreiding en aanwezige habitat. Bij uitvoering is wel aandacht vereist voor mogelijk aanwezige 'andere soorten' waarop de wettelijke zorgplicht van toepassing is.

* Vleermuizen:

Aangezien ontheffingsplichtige gebruikaspecten in het werkgebied ontbreken dan wel niet worden verstoord, kan eventuele verstoring of bedreiging van deze soorten op voorhand worden uitgesloten.

2.3 Broedvogels

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2018, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied diverse vogels met een jaarrond beschermd nest zijn geregistreerd.

Jaarrond beschermde nesten

De bij het NDFF geregistreerde soorten met een jaarrond beschermd nest betreffen voor deze locaties onder meer soorten die hoog in toppen van bomen nestelen, te weten Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Steenuil en Sperwer.

Met uitzondering van Steenuil gebruiken deze soorten ook nesten van bijvoorbeeld Zwarte kraai, of zelfs van Ekster.

Steenuil maakt veelal gebruik van boomholten, waarbij oude knotwilgen favoriet zijn.

Tenslotte zijn ook soorten met een jaarrond nest geregistreerd die gebruik maken van bebouwing, zoals onder meer Huismus en Gierzwaluw.

Overige broedvogels

Veelal zijn er in elk soort terrein ook andere broedende vogels te verwachten, waaronder in het onderhavige werkgebied ook watervogels in oeverzones of op het water en nesten in ruigten, in struwelen en in te kappen bomen (zie ook Hustings 2002).

Broedende vogels mogen onder géén enkele conditie worden verstoord (zie DR 2009). Onder die voorwaarde is echter voor de meeste broedvogelsoorten géén aanvullende veldinventarisatie vereist: dit is uitsluitend nodig op het moment dat werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd.

Conclusie broedvogels

* Jaarrond beschermde nesten:

Opgaand geboomte en bebouwing ontbreken, zodat jaarrond beschermde nesten op voorhand kunnen worden uitgesloten.

* Broedende vogels: met betrekking tot overige broedende vogels dienen werkzaamheden die versturend kunnen zijn, in beginsel *buiten* het broedseizoen plaats te vinden.

Indien werkzaamheden toch in het broedseizoen (1 maart tot half augustus) moeten plaatsvinden vergt dat direct voorafgaand aan die werkzaamheden, een frequent te herhalen broedvogelcontrole en vervolgens het ontzien van aangetroffen nesten tot deze zijn uitbroed.

2.4 Amfibieën en reptielen

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2018, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied 2 beschermde soorten zijn geregistreerd, te weten Rugstreeppad en Heikikker als soorten van de Habitatrichtlijn (zie ook Creemers 2009; RAVON 63).

Rugstreeppad is een pioniersoort die het jaar rond gebruik maakt van meerdere verblijfs-habitats: voor voortplanting, voor zomerverblijf en voor winterverblijf.

De soort is zeer mobiel en kan tussen de verschillende gebruikshabitats een afstand afleggen van meer dan 2 km. Registratie van de soort binnen een straal van 1 km vergt nadere beoordeling of het werkgebied geschikt is voor één (of meerdere) van zijn ge-

bruiksvormen, in welk geval nader veldonderzoek vereist is (uitgevoerd in 2013, zie Groenteam 2014, § 1.1 'voorgeschiedenis').

Heikikker wordt vooral aangetroffen in veengebieden, moerassen en overstromingsgebieden. De voortplantingshabitat bestaat uit ondiep, zonbeschenen water met oevers die in het voorjaar zijn begroeid met een lage, wat schrale vegetatie. Buiten de voortplantingsperiode houdt de soort zich op in vochtige hoge, dichte vegetaties maar ook wel in loofbos, binnen een afstand van maximaal 300 meter van de voortplantingshabitat.

'Andere soorten' amfibieën

Ook deze zijn in de regio geregistreerd, te weten Bastaardkikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander. Hierop is een provinciale vrijstelling van toepassing. Indien deze vrijgestelde soorten worden verstoord of bedreigd vergt dat toepassing van de wettelijke zorgplicht.

Alle genoemde amfibiesoorten vergen voor hun voortplanting de beschikbaarheid van geschikt open water en een zonnige situatie. Ook van de 'andere soorten' gebruiken enkele een deel van het jaar een landhabitat waarbij ze onder meer schuilplaatsen zoeken in takkenhopen, onder losliggende materialen of in bestaande holletjes van andere dieren.

Reptielen

Binnen een straal van 1 km van het werkgebied zijn géén reptielen geregistreerd, ook geen Ringslang.

Conclusie amfibieën en reptielen

- * Voor Rugstreeppad heeft reeds veldonderzoek plaats gevonden, zie § 1.1.
- * Heikikker vergt controle op de aanwezige habitat en bij potenties, nader veldonderzoek.
- * De overige soorten vergen toepassing van de wettelijke zorgplicht (zie blz.8).

2.5 Vissen

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2018, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied géén ontheffingsplichtige vissen zijn geregistreerd (zie ook RAVON 63).

Conclusie vissen

Ontheffingsplichtige soorten kunnen op basis van verspreiding op voorhand worden uitgesloten.

2.6 Ongewervelde soorten

Bij ongewervelde soorten moet men denken aan vlinders, libellen, sprinkhanen en andere ongewervelde soorten zoals mieren, kevers, weekdieren e.d. Onder deze groepen vallen eveneens beschermde soorten terwijl voor sommige soorten ook een ontheffingsplicht geldt. Juridisch zwaar beschermd zijn soorten uit de groepen libellen, dagvlinders en 'overige ongewervelde soorten' (waaronder ook waterorganismen).

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2018, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied één ontheffingsplichtige soort is geregistreerd: Groene glazenmaker (zie ook Bos 2006; Dijkstra 2002).

Bovendien is het landelijk onderzoek m.b.t. Platte schijfhoren nog niet compleet, reden waarom ook deze soort van de Habitatrichtlijn nadere controle vergt.

Groene glazenmaker is in Nederland strikt gebonden aan groeiplaatsen van Krabbenscheer. Krabbenscheervelden komen vooral voor in meren en plassen van laagveenmoerassen, in sloten in het veenweidegebied en in rivierarmen.

Platte schijfhoren, een zeer klein zoetwaterslakje, komt vooral voor in watergangen in laagveengebieden. De soort leeft in helder, schoon water met een rijke begroeiing en kan slecht tegen vervuiling. Het slakje wordt vaak aangetroffen in draadalgvegetaties, in andere ondergedoken waterplanten, op drijvende waterplanten en in/op combinaties daarvan (zie Gmelig Meyling 2008; Boesveld 2011).

Conclusie ongewervelden

Het te dempen middenslootje vergt nadere controle op het voorkomen van Krabbenscheer (Groene glazenmaker) en Platte schijfhoren.

2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens

Volgens de databank van NDFF en verspreidingsgegevens blijkt dat in het werkgebied onder de heersende terreincondities en de voorgenomen werkzaamheden, naast vrijgestelde 'andere soorten' en broedende vogels enkele ontheffingsplichtige soorten van de Habitatrichtlijn kunnen worden verwacht wat nadere habitatcontrole (en mogelijk veldonderzoek) vereist.

Dit betreffen Rugstreeppad, Heikikker en Groene glazenmaker (zie verder § 3.2).

Voorts zijn er in het werkgebied broedgevallen van vogels te verwachten. Broedende vogels moeten tijdens het broeden worden ontzien (zie verder hoofdstuk 4).

Tenslotte zijn er vrijgestelde kleine zoogdieren en amfibieën in hun landhabitat te verwachten welke bij de uitvoering aandacht en toepassing vergen van de wettelijke zorgplicht (zie blz.8 en hoofdstuk 4).

Andere ontheffingsplichtige soorten kunnen op basis van verspreiding en/of habitat, op voorhand worden uitgesloten.

-----

3 LOCATIEONDERZOEK

3.1 Context vigerende regelgeving gebiedsbescherming

Natura 2000

De werklocatie ligt ca. 10 tot 15 km vanaf het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Voor de daarvoor aangewezen soorten heeft het werkgebied geen enkele betekenis. Derhalve is de 'externe werking Natura 2000 hier niet van toepassing.

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

De ingreep omvat de realisatie van woningbouw. Daarbij is met betrekking tot de PAS zodanige toename van de stikstofuitstoot te verwachten dat het mogelijk bereiken van de grenswaarde voor de in de provincie gelegen Natura 2000-gebieden nader gespecialiseerd onderzoek vergt. Toetsing aan dit aspect van de milieuwetgeving vormt een verplichting voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning, en voor effecten *binnen* de grenswaarde een meldingsplicht (zie ook blz.9).

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De werklocatie maakt ook géén deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur): aspecten van provinciale gebiedsbescherming zijn dus niet van toepassing.

3.2 Verkenning werkgebied en habitatbevindingen

Veldverkenning

Nadat in 2013-2014 nader veldonderzoek is uitgevoerd en vervolgens ontheffing voor Rugstreppad is verkregen, heeft thans in de zomer van 2018 een hernieuwde terreinverkenning plaatsgevonden. In juli, voorafgaand aan de jaarlijkse maaibeurt, bleek het terrein inmiddels weer fors begroeid (zie foto 1).

Foto 1, begroeiingssituatie half juli 2018

In augustus, na de maaibeurt bleek dat vanwege de thans extreem warme en droge zomer het middenslootje in het terrein droog stond (zie foto 2).

Foto 2, terreinsituatie rond half augustus met droog slootje

Habitatbeoordeling: Hiermee is overduidelijk dat de habitat voor soorten als Heikikker, Groene glazenmaker (Krabbenscheer) en Platte schijfhoren volstrekt ontoereikend is. Overige ontheffingsplichtige soorten konden reeds op basis van verspreiding en/of algemene habitatgeschiktheid worden uitgesloten (zie hoofdstuk 2).

3.3 Wegvangen Rugstreepdaden

De ontheffing voor rugstreepdaden is in deze periode nog van kracht (t/m 1 november 2018, welke gebruikt is om de padden thans weg te vangen.

Aanpak:

In de eerste helft van augustus zijn paddenschermen geplaatst, zowel rondom het terrein als enkele schermen midden in het terrein, om in eerste instantie rugstreepdaden weg te kunnen vangen terwijl het omsluitende scherm vervolgens de padden buiten het werkgebied houden (foto's 3 en 4).

Langs de binnenkant van het omsluitende scherm en langs beide zijden van de schermen midden in het vak, zijn putvallen ingegraven opdat de dieren die 's nachts bij het foerageren het scherm op hun 'pad' vinden, dit zullen volgen en dan worden 'onderschept' door de putvallen. De putvallen werden voorzien van een laag vochtig zand en mos teneinde gevangen dieren de gelegenheid te bieden zich te verschuilen voor zonlicht. Met een cyclus van 2 dagen zijn de putvallen geleegd en zijn de aangetroffen dieren in een geschikte habitat in de omgeving weer weggezet.

Foto 3, paddenschermen

Foto 4, paddenscherm buitenzijde

Nadat bij 3 controles geen rugstreeppadden meer zijn aangetroffen, is het wegvangen gestaakt, gezien daarmee het maximale is uitgevoerd van wat in alle redelijkheid van de initiatiefnemer kan worden verwacht.

Resultaat:

De controles hebben plaatsgevonden op de volgende, onderstaande data.

datum	Rugstr.pad	Gewone pad	Andere organismen
24-08-18	1	3	Grote spinnende waterator
26-08-18	-	2	
28-08-18	2	3	Kleine watersalamander
30-08-18	1	5	Kleine watersalamander
01-09-18	-	2	Geelgerande waterkever
04-09-18	-	2	Kleine watersalamander
08-09-18	-	4	
<i>totaal</i>	<i>4</i>	<i>21</i>	

Conclusie:

Gezien het resultaat kan met betrekking tot de rugstreeppadden worden gesproken van slechts enkele individuele dieren, in tegenstelling tot een 'relevante populatie'.

Aangezien bij het onderzoek in 2014 roepende dieren (koozang, voortplanting) in zuidelijke richting zijn gehoord, aan de overzijde van de spoorlijn, wordt verwacht dat de dieren vanuit een daar gelegen vaste voorplantingslocatie hun landhabitat in onderhavig terrein hebben gezocht.

Compensatie:

Om deze locatie als landhabitat te compenseren wordt langs de spoorloot een zandwal ingericht (locatie, zie foto 5).

Om te voorkomen dat tijdens de werkzaamheden opnieuw padden in het werkgebied hun landhabitat zullen zoeken wordt het omringende paddenscherm gedurende de uitvoeringswerkzaamheden gehandhaafd en in het actieve seizoen van de padden, zorgvuldig in goede staat gehouden.

Foto 5, paddenscherm en strook langs spoorloot waarin compensatie wordt uitgevoerd

-----

4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES

In samenhang tussen literatuuronderzoek, veldverkenning, habitatbeoordeling in relatie tot het soort werkzaamheden kunnen de volgende conclusies worden getrokken (zie ook habitatbeoordeling blz.16):

1) Vigerende regelgeving gebiedsbescherming

- * Op de planlocatie is géén regelgeving met betrekking tot de 'externe werking' Natura 2000 van toepassing (zie § 3.1).
- * Het plangebied vormt géén onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland of van bijzondere weidevogelgebieden (zie § 3.1).

2) Programma Aanpak Stikstof

Met betrekking tot PAS omvat de ingreep een wijziging van het gebiedsgebruik waarmee mogelijk een overschrijding van de grenswaarde voor stikstofuitstoot kan plaatsvinden (zie ook § 3.1).

Dit vergt nadere toetsing middels een AERIUS-berekening, uit te voeren door een specialist, mogelijk met aanvraag van een vergunning dan wel de verplichting tot melding van de uitkomsten van de toetsing.

3) Broedvogels

- * Er zijn géén potentieel jaarrond beschermde nesten aangetroffen.
- * Overige broedende vogels kunnen tijdens het broedseizoen (1 maart tot eind augustus) worden verwacht op het maaiveld in de kruidenruigte, langs oevers en in watergangen. Ze mogen tijdens het broeden niet worden verstoord: dat kan worden bewerkstelligd door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen te verrichten, *dan wel* door voorafgaand aan het broedseizoen het terrein geheel kaal te maaien, dit tijdens het broedseizoen zo kort mogelijk te houden en kort voorafgaand aan werkzaamheden in het broedseizoen, regelmatig broedvogelcontroles uit te voeren en eventuele aangetroffen plekken met nesten te ontzien tot de nesten zijn uitgebroed.

4) Uitsluitingen

- * Op basis van de habitatsituatie in samenhang met verspreiding en het soort werkzaamheden, wordt het gebruik door alle mogelijk te verwachten ontheffingsplichtige soorten *anders dan broedende vogels*, op de werklocatie niet verwacht. Deze kunnen alle van mogelijke effecten door werkzaamheden worden uitgesloten.
- * Rugstreep padden: thans kunnen ook deze in het werkgebied worden uitgesloten: door het wegvangen en door het handhaven van een paddenscherm tijdens de uitvoering (zie § 3.3).
Aangezien er thans geen rugstreep padden meer aanwezig zijn, wordt verlenging van een ontheffing voor Rugstreep pad ook niet nodig geacht.

5) Zorgplicht m.b.t. overige, 'vrijgestelde' soorten

Met de werkzaamheden kunnen wellicht vrijgestelde kleine zoogdieren of amfibieën worden aangetroffen (zoals onder meer gewone padden en kleine watersalamanders). Daartoe dient de wettelijke zorgplicht in acht te worden genomen (zie blz.8), waartoe deze dienen te worden opgepakt en voorzichtig buiten de gevarenszone weer te worden weggezet.

Deze zorgplicht is eveneens van toepassing op fauna welke niet is beschermd.

6) Wettelijke haalbaarheid van het plan

Een ontheffing voor een soort van de Habitatrichtlijn (Rugstreeppad) wordt uitsluitend verleend als voldaan is aan elk van de volgende cumulatieve voorwaarden (Ministerie van EZ 2016):

- a) er is geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is sprake van een in de wet genoemd belang;
- c) er vindt geen verslechtering/ afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort plaats.

Een dergelijke ontheffing kan dan ook uitsluitend worden verkregen indien het in de Habitatrichtlijn aangegeven *'belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'* van toepassing is.

Wanneer een dergelijk belang kan worden onderbouwd is de verwachting dat met de gebruikelijke ontheffende maatregelen een ontheffingsbesluit kan worden verkregen welke géén belemmeringen geeft in het kader van de ruimtelijke ordening.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Boesveld, A (2011), A. Gmeylig Meyling & R. de Bruyne, De Levende Natuur jg 112 nr. 3: Natuurbeheer, bescherming en biotoeppen van drie bijzondere Nederlandse slakken.
- Bos/ F. (2006), M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting. De Dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7, Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.
- Broekhuizen/ Sim (2016), Kamiel Spoelstra, Johan B.M. Thissen, Kees J. Canters en Jan C. Buys (redactie): Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Uitgever Naturalis Biodiversity Center en EIS-Nederland, Leiden.
- Creemers (2009) Raymond.C.M. en Jeroen J.C.W. van Delft (Ravon)/ redactie: De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS-Nederland, Leiden.
- Dijkstra/ Klaas-Douwe B. (2002), Vincent J.Kalkman, Robert Ketelaar, Michiel J.T. van der Weide: De Nederlandse Libellen (Nederlandse Fauna 4). KNNV Uitgeverij.
- DR 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen en aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Brief van de Dienst Regelingen, ffw2009.corr.046 van 25 augustus 2009, Ministerie van LNV (thans EZ).
- Floron 2011. Nieuwe atlas van de Nederlandse Flora. Stichting Floron/ KNNV Zeist.
- Gmeylig Meyling, A.W. & A. Boesveld (2008). Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese habitatrictlijn. resultaten van het inventarisatiejaar 2007/ Platte schijfhoorn *Anisus vorticulus*. Stichting Anemoon, 30 juni 2008.
- GroenTeam 2014. Natuuronderzoek flora en fauna t.b.v. bouwterrein Campinaast te Woerden, eindrapportage 27 augustus 2014.
- Hustings/ Fred (2002) en Jan-Willem Vergeer. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Nederlandse Fauna 5. SOVON, Uitgeverij K.N.N.V. te Utrecht.
- Limpens/ H.J.G.A. (1997), K. Mostert en W. Bongers: Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- NDFF (2018). Quickscanhulp, registratie in samenwerking tussen Het Natuurloket, Gegevensautoriteit Natuur en Regelink, 2018.
- RAVON 63. Bijlage bij RAVON 63 jg 18 (4): Waarnemingenoverzicht 2015.
- RvON 2014: toekenning ontheffing Ruimtelijke ingrepen, FF/75C/2014/0390, aanvraagnummer 5190014506705, 11 november 2014.
- Staatsblad 2016/34. Wet natuurbescherming, 16 december 2015.

GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN

andere soorten (Wnb)

eveneens beschermde soorten, niet behorend tot de soorten van Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn (Bijlage bij de Wet Natuurbescherming);

externe werking Natura 2000

de geboden m.b.t. Natura 2000 zijn ook van kracht voor aangewezen fauna-soorten buiten een als zodanig aangewezen gebied wanneer zij daar ook significant gebruik maken voor functies zoals foerage, dagverblijf of hoogwatervlucht-plaatsen (bijv. vogels) of voor overwintering (bijv. vleermuizen);

fauna

dierlijke organismen waaronder zoogdieren, vissen, vogels, amfibieën, reptielen, insecten en andere ongewervelden;

flora plantaardige organismen zoals houtgewassen, kruidachtige gewassen, grassen en waterplanten;

foerageren

naar voedsel zoeken, voedsel verzamelen;

habitat

typische woonomgeving van een bepaalde soort;

Habitatrichtlijn, HR-soorten

soorten planten of dieren welke zijn opgenomen in de verschillende Bijlagen van de Europese habitatrichtlijn:

Bijlage IV: dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd;

maaiveld

al of niet begroeide bovenkant/ oppervlakte van het terrein;

Nbw Natuurbeschermingswet, voormalige wet beschermde natuurgebieden (thans als Natura 2000-gebieden opgenomen in de Wnb);

NDFF

Nationale Databank Flora en Fauna;

NNN Natuurnetwerk Nederland;

ongewervelde soorten

diersoorten zónder dan wel met een uitwendig skelet, zoals weekdieren, kevers, mieren en insecten;

onthefing (Wnb)

een in het kader van de soortbescherming aangegeven toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats welke bescherming in de betreffende wet wordt geregeld;

PAS Programmatische Aanpak Stikstof;

populatie

groep individuen van één soort die, levende in een bepaald gebied, een voortplantingseenheid vormen;

RAVON

Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland;

soortgroep

groep organismen van dezelfde klasse of ondersoort: vaatplanten, mossen, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen, insecten (ondersoorten: vlinders, libellen enz.);

'ter zake kundige' (Ffw/ Wnb)

een persoon die:

- * op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt ecologie, en/of
- * als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, en/of
- * zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van soortbescherming en is aangesloten bij de daarvoor bestaande organisaties/ PGO's zoals RAVON, VZZ, SOVON, FLORON enz. (bron: Ministerie van LNV/ EZ);

vaste verblijfplaatsen (Ffw/ Wnb)

zomer-, winter- of paarverblijfplaatsen, vaste migratie- en vliegroutes en cruciale foerageerplekken van vleermuizen; vaste voortplantingslocaties van amfibieën; vaste verblijfplaatsen van Kleine modderkruiper, e.d.; schuil- en broedplaatsen van vogels welke jaarlijks opnieuw als zodanig worden gebruikt;

verspreidingsgegevens/ -onderzoek

met steekproefonderzoek vastgestelde gebieden waar een bepaalde soort verwacht kan worden;

Vogelrichtlijn, VR-soorten

vogelsoorten die zijn opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn; volgens het Europese recht wijzen de lidstaten beschermingszones aan om voor alle aangewezen soorten een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen om populaties van deze soorten in stand te kunnen houden;

vrijstelling, provinciale (Wnb)

een in het kader van Wnb geregelde provinciale toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats, geregeld voor categorieën zoals aangegeven in de Bijlage bij Wnb Onderdelen A & B;

wettelijk belang (Wnb)

in de natuurwetgeving zijn een aantal verschillende belangen opgenomen op basis waarvan het beschermingsregime met betrekking tot soorten van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn, mede wordt genuanceerd;

Wnb Wet Natuurbescherming welke vanaf 1 januari 2017 de beschermingskaders met juridische verboden, verplichtingen, voorwaarden en toestemmingen biedt voor (het omgaan met) flora en fauna;

zorgplicht

de in de wet vastgelegde plicht (art. 2) dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt. Overigens geldt de zorgplicht ook voor planten (LNV 2005).
